

Asia

Sotilaallisen liikkuvuuden ajankohtaiset kysymykset Euroopan unionissa

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja antoivat 28.3.2018 yhteisen tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle koskien sotilaallisen liikkuvuuden toimintasuunnitelmaa. Toimintasuunnitelman toimeenpano on käynnissä eri työlinjoilla, ja sitä koskeva viimeisin edistymisraportti on julkaistu syyskuussa 2021. Tavoitteissa on edistytty hyvin ja edistymisraportissa esitetään mahdollisten uusien tavoitteiden asettamista seuraavan edistymisraportin yhteydessä, joka on tarkoitus julkaista kesän 2022 loppuun mennessä. Myös parhaillaan valmisteilla olevan turvallisuus- ja puolustusyhteistyön tulevaa suuntaa viitoittavaan strategiseen kompassiin odotetaan tavoitteita sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseen osana EU:n suorituskykyjen kehittämistä ja kriisinsietokyvyn vahvistamista.

Euroopan unionin pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) sotilaallisen liikkuvuuden projektiin hyväksyttiin keväällä 2021 Norja, Kanada ja Yhdysvallat kolmasmaajäseniksi. Kyseessä oli ensimmäinen pysyvän rakenteellisen yhteistyön projekti, johon on hyväksytty kolmansiä maita.

Jäsenvaltiot laativat vuosittain kansalliset sotilaallisen liikkuvuuden suunnitelmat, joissa arvioidaan edistystä neuvoston kesäkuun 2018 päätelmien saavuttamisessa. Suomen sotilaallisen liikkuvuuden kansallinen suunnitelma vuodelle 2022 on päivityksessä ja valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä.

PRY:ssä yksi osallistuvien maiden toisilleen antamista sitoumuksista on yhdenmukaistaa ja yksinkertaistaa rajat ylittävät siirrot ja kuljetukset Euroopassa puolustusmateriaalin ja joukkojen nopean keskittämisen mahdollistamiseksi. Sitoumusten toimeenpanoa toteutetaan Euroopan puolustusviraston EDA:n rajanylityksiä koskevien lupamenettelyjen tehostamista koskevassa hankkeessa (Optimizing Cross Border Movement Permission Procedures in Europe, CBMP).

EU:n monivuotiseen rahoituskehukseen vuosille 2021–2027 on sisällytetty Verkkojen Eurooppa -väline (Connecting Europe Facility, CEF), joka sisältää sotilaallisen liikkuvuuden kaksoiskäyttöhankkeille korvamerkityn rahoitusosuuden. Ensimmäinen rahoitushaku avattiin 16.9.2021, ja se sulkeutuu tammikuussa 2022.

Suomen kanta

Sotilaallinen liikkuvuus kytkeytyy Euroopan vakauteen ja turvallisuuteen. Sotilaallisen liikkuvuuden parantaminen on osa ennaltaehkäisevää pidäkettä ja käytännön edellytys sille, että Eurooppaa kyetään puolustamaan. Sotilaallisen liikkuvuuden edistäminen vahvistaa Suomen puolustuskykyä ja tukee osallistumistamme kansainväliseen puolustusyhteistyöhön.

Valmius, varautuminen ja huoltovarmuus korostuvat sotilaallisen liikkuvuuden kehittämisessä. Joukkojen ja puolustusmateriaalin liikkuvuuden edistäminen tukee keskeisesti myös avun antamisen ja vastaanottamisen muodostamaa kokonaisuutta. Sotilaallista liikkuvuutta edistämällä harjoituksiin ja muuhun kansainväliseen toimintaan osallistuminen kyetään toteuttamaan sujuvasti. Rajanylitystä ja maahantuloa koskevien lupakäytäntöjen yhdenmukaistamisella nopeutetaan ja parannetaan sotilaallista liikkuvuutta myös poikkeusoloissa.

Suomen osalta yksi keskeinen näkökohta sotilaallisen liikkuvuuden edistämässä on sotilaallinen huoltovarmuus, sillä Suomi on riippuvainen puolustusmateriaalin ja varaosien saatavuudesta ulkomailta. Sotilaallisen liikkuvuuden parantamisella voidaan varmistaa joustavat materiaali- ja huoltokuljetukset.

Suomi tukee sotilaallisen liikkuvuuden edistämistä paitsi Euroopan unionissa ja EU–Nato-yhteistyössä myös Nordefcon ja Pohjoisen ryhmän puitteissa sekä kahdensivuisesti erityisesti Ruotsin ja Norjan kanssa.

Kanadan, Norjan ja Yhdysvaltojen liittyminen sotilaallisen liikkuvuuden PRY-projektiin tukee Euroopan puolustusta ja turvallisuutta sekä EU:n ja Naton välistä yhteistyötä.

Suomi valmistautuu allekirjoittamaan Euroopan puolustusviraston EDA:n rajanylityksiä koskevien lupamenettelyjen tehostamista koskevan (CBMP) hankkeen maa- ja ilmailiikkuvuuden tekniset järjestelyasiakirjat 16. marraskuuta EDA:n johtokunnan kokouksessa. Tekniset järjestelyasiakirjat allekirjoitetaan EDA-maiden puolustusministeriöiden nimissä puolustusministerien toimesta.

Suomelle on tärkeää myös Verkkojen Eurooppa -ohjelman sotilaallisen liikkuvuuden kaksoiskäyttöhankehaku. Hakukohteiden tulee palvella sekä puolustushallinnon että liikennesektorin TEN-T-verkolle kohdistuvia tarpeita. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12) sekä sen toimeenpanoon liittyvä investointiohjelma, suunnitteluohjelma ja liikenneverkon strateginen tilannekuva määrittelevät ne liikenneinfrastruktuurin hankkeet, joiden pohjalta kansalliset talarisarviovalmistelut tehdään.

Suomi pitää tärkeänä, että sotilaallisessa liikkuvuudessa hyödynnetään digitalisaatiota.

Suomi tukee sotilaallisen liikkuvuuden kannalta keskeisen yhteiskäyttöisen liikenneinfrastruktuurin ja -järjestelmien resilienssin kehittämistä.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja antoivat 28.3.2018 yhteisen tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle koskien sotilaallisen liikkuvuuden toimintasuunnitelmaa. Sotilaallisen liikkuvuuden eri

hankkeiden tavoitteena on helpottaa joukkojen ja puolustusmateriaalin liikkuvuutta Eurooppaan, Euroopassa ja Euroopasta.

Neuvoston turvallisuutta ja puolustusta koskevissa päätelmissä kesäkuussa 2018 linjattiin toimenpiteitä, joita jäsenvaltioiden tuli toteuttaa vuoteen 2024 mennessä, sekä asetettiin joitakin aiempia tavoitteita, kuten vuoden 2019 loppuun mennessä laatia kansalliset suunnitelmat ja priorisoida niiden toimeenpano korkealle, nopeuttaa rajanylitysmenettelyitä sekä pyrkiä rajanylityslupien käsittelemiseen viiden työpäivän kuluessa (ja nopean toiminnan joukkojen osalta jopa lyhyemmässä ajassa), luoda kansallinen yhteyspisteverkosto sekä hyödyntää kansallisia ja kansainvälisiä harjoituksia sotilaallisen liikkuvuuden säännöllisemmäksi harjoittelemiseksi.

Neuvosto on vuosittain tarkastellut sotilaallisen liikkuvuuden kehittämisen edistymistä. EU:n globaalistrategian kontekstissa käsitellyissä turvallisuutta ja puolustusta koskevissa neuvoston päätelmissä kesäkuussa 2019 peräänkuulutettiin muun muassa EU–Nato-yhteistyön tiivistämistä mukaan lukien koordinaatio kansallisten yhteyshenkilöiden vastuuden määrittelyssä. Päätelmissä korostettiin myös tullaamiseen liittyvien käytäntöjen ja digitalisoinnin koordinoitua ja kannustettiin toimintasuunnitelman toimeenpanoon erityisesti tullilainsäädännön, alv- ja valmisteverokäytäntöjen sekä vaarallisten aineiden kuljetuksia koskevien tavoitteiden osalta.

Kesäkuun 2020 turvallisuutta ja puolustusta koskevissa päätelmissä korostettiin tavoitetta löytää liikenneinfrastruktuurin kehittämiseksi kunnianhimoisia siviili- ja sotilaallista liikkuvuutta parantavia kaksoiskäyttöprojekteja. Toukokuun 2021 turvallisuutta ja puolustusta koskevissa päätelmissä kannustettiin lisäämään sotilaallisen liikkuvuuden skenaariopohjaisia keskusteluja ja harjoituksia. Päätelmissä painotettiin myös rajanylityslupamenettelyiden poikkihallinnollista kehittämistä.

Suomen kansallisessa suunnitelmassa on tunnistettu sotilaallisen liikkuvuuden keskeisiä ja ajankohtaisia kokonaisuuksia, työlinjoja, joita tällä hetkellä ovat rajanylitystä ja maahantuloa koskevien lupamenettelyiden EDA:n teknisten järjestelyasiakirjojen allekirjoitusvalmistelut sekä CEF-2 TEN-T sotilaallisen liikkuvuuden kaksoiskäyttöhankehaku.

Rajanylityksiä koskevien lupamenettelyjen tehostaminen (Optimizing Cross Border Movement Permission Procedures in Europe, CBMP)

Kesäkuun 2018 neuvoston turvallisuutta ja puolustusta koskevissa päätelmissä linjattiin ja niitä seuranneissa kesäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmissä peräänkuulutettiin toimenpiteitä, joita jäsenvaltioiden tulee sotilaallisen liikkuvuuden osalta toteuttaa vuoteen 2024 mennessä. Neuvoston päätelmien mukaisesti EU-maiden tulisi nopeuttaa rajanylitysmenettelyitä ja pyrkiä rajanylityslupien käsittelemiseen viiden työpäivän kuluessa.

Viiden työpäivän käsittelyaikaa edistetään Euroopan puolustusviraston EDA:n CBMP-hankkeessa (Optimizing Cross Border Movement Permission Procedures in Europe) ilma- ja pintaliikkuvuuden maahantulon osalta. Hankkeella pyritään yhdenmukaistamaan ja yksinkertaistamaan rajanylitystä koskevia lupamenettelyjä esimerkiksi ennakkoon vuosittain myönnettävillä toistuvaan maahantuloon oikeuttavilla luvilla.

EDA-maiden puolustusministeriöiden projektisopimuksessa, johon Suomi liittyi 2019, määritettiin CBMP-hankkeen tavoitteet ja toteuttamisperiaatteet. Lisäksi siinä ohjattiin nyt valmistuneiden ilma- ja pintaliikkuvuuden teknisten järjestely-asiakirjojen (Technical Arrangement, TA) valmistelua. Teknisissä järjestelyasiakirjoissa on määritetty sotilaallisen maa- ja ilmailiikkuvuuden yhtenäinen maahantulolupien käsittely, sekä edellytykset toistuvaan maahantuloon oikeuttavien lupien käytölle. Kummankin teknisen järjestelyasiakirjan osapuolena on Suomen osalta puolustusministeriö.

Teknisissä järjestelyasiakirjoissa on tuotu esiin kansallisen suvereniteetin peruseriaate ja todettu, että jokainen jäsenmaa päättää itse toisen valtion joukkojen maahantulosta. Luvat maahantulolle voidaan tarvittaessa evätä myös joukkojen maassaolon aikana, mikäli siihen tulisi kansallinen tarve.

Aluevalvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (971/2000) mukaan hakijavaltion sotilaan, sotilasosaston, sotilasajoneuvon, valtionilma-aluksen ja valtionaluksen Suomen alueelle tuloa koskeva lupahakemus toimitetaan Pääesikunnalle viimeistään kuusi työpäivää ennen suunniteltua Suomen alueelle saapumista. Tarkoituksena on muuttaa asetusta siten, että Suomen alueelle tuloa koskeva lupahakemus tulisi toimittaa viimeistään viisi työpäivää ennen suunniteltua saapumista. Käytännön esteitä käsittelyajan lyhentämiselle ei ole, ja yhdenmukaiset menettelytavat Euroopan maiden kesken ovat lupaviranomaisen näkökulmasta perustellut. Samassa yhteydessä arvioidaan mahdollinen muutostarve koskien toistuvaan maahantuloon oikeuttavaa yhden vuoden mittaista lupaa (ns. vuosilupa). Muutostarpeen arviointi on tullut ajankohtaiseksi Ison-Britannian erottua Euroopan unionista, jonka jälkeen toistuvaan maahantuloon oikeuttavaa lupaa ei aluevalvonta-asetuksen mukaan ole enää mahdollista Isolle-Britannialle myöntää.

CBMP-hankkeeseen osallistuvat lähtökohtaisesti kaikki EDA-jäsenmaat, elleivät ne erikseen päättää jättäytyä siitä pois. Toistaiseksi vain Irlanti on jättäytynyt täysin hankkeen ulkopuolelle. Kummankin, tai vain toisen nyt valmistuneen teknisen järjestelyasiakirjan allekirjoittamisesta, ovat toistaiseksi ilmoituksellaan jättäytymässä pois Itävalta ja Unkari sekä Montenegro. Muiden EDA-maiden odotetaan allekirjoittavan asiakirjat puolustusministerien toimesta marraskuussa 2021 järjestettävässä EDA:n johtokunnan kokouksessa.

Verkkojen Eurooppa -välineen sotilaallisen liikkuvuuden hankekokonaisuus

Euroopan laajuista liikenneverkkoa (TEN-T) kehitetään yhteistä etua koskevilla hankkeilla, joilla rakennetaan uutta sekä ylläpidetään ja parannetaan olemassa olevaa liikenneinfrastruktuuria. Hankkeille voidaan myöntää unionin rahoitustukea mm. Verkkojen Eurooppa -välineestä (Connecting Europe Facility, CEF).

Uusi CEF-asetus (2021/1153) hyväksyttiin 14.7.2021. Se sisältää ensimmäistä kertaa myös sotilaallisen liikkuvuuden ohjelmakokonaisuuden, jossa näihin hankkeisiin on osoitettu 1,69 miljardia euroa v. 2021–2027. CEF-ohjelman v. 2021–2023 monivuotisen työohjelman mukaan sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin on mahdollista saada CEF-tukea 330 miljoonaa euroa vuosittain. CEF-tuki voidaan myöntää hankkeisiin, jotka palvelevat sekä sotilaallisen liikkuvuuden että liikenteen siviili-infrastruktuurin tarpeita. Infrastruktuuria koskevien vaatimusten välisten erojen kuvaamiseksi on laadittu sotilas-siviili-kaksoiskäyttöä kuvaava kriteeristö, jonka mukaisesti CEF-hankkeisiin voidaan myöntää rahoitusta (Military Mobility dual-use).

Ensimmäinen CEF-liikennehaku avautui 16.9.2021, ja haku sulkeutuu 19.1.2022. Kansallisesti hakemuksia on valmisteltu puolustushallinnon ja liikenneviranomaisten yhteistyönä.

Muuta ajankohtaista sotilaallisessa liikkuvuudessa

Rajanylitysten lupamenettelyiden ja Verkkojen Eurooppa -välineen lisäksi ajankohtaisia kokonaisuuksia ovat vaarallisten aineiden kuljetukset, puolustustoiminnan osalta annettu neuvoston arvonlisä- ja valmisteverodirektiivi sekä tullausmenettelyt.

Vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyen Euroopan puolustusvirasto on antanut suosituksia jäsenmaiden toimenpiteille. Lisäksi Suomi on nähnyt tarpeelliseksi säätää sotilaskuljetuksia varten oman VAK-lakinsa. Puolustusministeriön perustama lainvalmisteluryhmä on aloittanut toimintansa ja päättää sen vuonna 2022.

EU:n ja Naton puolustustoimien verokohtelun yhdenmukaistamiseksi EU:n neuvosto antoi 16.12.2019 direktiivin ((EU) 2019/2235). Sen mukaan jäsenvaltion puolustusvoimien hankinnat vapautetaan tietyin edellytyksin arvonlisä- ja valmisteveroista, kun asevoimat osallistuvat puolustustoimintaan yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan kuuluvien unionin toimien toteuttamiseksi oman jäsenvaltionsa ulkopuolella. Jäsenvaltioiden on annettava direktiivin edellyttämät säännökset viimeistään 30.6.2022 ja sovellettava niitä 1.7.2022 alkaen. Tavoitteena on antaa hallituksen esitys syksyn 2021 aikana.

EU:ssa on luotu tullauslomake 302 sotilaallisen toiminnan yhteydessä siirrettävien tai käytettävien tavaroiden tullauksen yksinkertaistamiseksi ja helpottamiseksi. Euroopan puolustusvirasto on käynnistänyt hankkeen, jonka tarkoituksena on selvittää sotilaalliseen toimintaan liittyvien tullimenettelyiden digitalisoimista sekä tietojen hyödyntämistä tullin järjestelmissä.

Sotilaallista liikkuvuutta edistetään myös osana EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan arviointi- ja ohjausprosessia, strategista kompassia. Strategiselta kompassilta odotetaan tavoitteita sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseksi unionin alueella seuraavalla 5–10 vuoden ajanjaksolla. Strateginen kompassi on tarkoitus hyväksyä maaliskuussa 2022.

EU-ministerivaliokunta linjaa jatkossakin Suomen kannoista liittyen sotilaallisen liikkuvuuden kysymyksiin Euroopan unionissa. Sotilaalliseen liikkuvuuteen liittyvät ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävät asiat käsitellään ja tarvittaessa linjataan tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteisessä kokouksessa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEU artikla 42.6,
SEU artikla 45,
SEU artikla 46,
SEUT artikla 171,
neuvoston päätös (YUTP) 2015/1835,
neuvoston päätös (YUTP) 2017/2315 ja
neuvoston päätös (YUTP) 2020/1639.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Kansallinen sotilaallisen liikkuvuuden koordinaatioryhmä (LVM, PLM, SM, STM, TEM, UM, VM, VNK sekä Huoltovarmuuskeskus, Pääesikunta, Rajavartiolaitos, Traficom, Tulli ja Väylävirasto) käsittelee sotilaallisen liikkuvuuden kysymyksiä poikkihallinnollisesti ja valmistelee vuosittain sotilaallisen liikkuvuuden kansallisen suunnitelman.

CBMP-hankkeen teknisten järjestelyasiakirjojen luonnoksista on pyydetty teknisten järjestelyasiakirjojen valmistelussa mukana olleiden ministeriöiden ja virastojen lausunnot. Saaduissa lausunnoissa ei ole nähty estettä asiakirjojen allekirjoittamiselle.

Puolustusjaoston kirjallinen menettely 5.–9.11.

EU-ministerivaliokunta 12.11.

Eduskuntakäsittely

Eduskuntaa on aiemmin informoitu edellisen kerran kolmella perusmuistiolla vuonna 2019 (E 6/2018 vp, 30.1.2018; EJ 17/2018 vp, 12.6.2018; E 67/2018 vp 3.7.2018; EJ 10/2019 vp, 3.7.2019).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sotilaallisen liikkuvuuden hankkeilla ei ole vaikutusta Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Sotilaallisen liikkuvuuden kansallinen koordinaatioryhmä on arvioinut sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden vaikutuksia, ml. viranomaisvaikutukset ja kustannusvaikutukset.

Osan hankkeista arvioidaan vähentävän hallinnollista taakkaa ja välillisiä kustannuksia, ja siten tuottavan kustannussäästöjä. Osan hankkeista toteutuminen tulee aiheutumaan kustannuksia järjestelmän rakentamisessa ja soveltamisessa kansallisiin toimintoihin ja järjestelmiin. Nämä kustannukset eivät kuitenkaan muodostu merkittäviksi. Arvonlisä- ja valmisteverodirektiiviä koskevat kansalliset lainsäädäntömuutokset saattavat aiheuttaa vähäisiä verotuoton menetyksiä EU:n puolustustoiminnan kehittyessä. Muutokset saattavat myös aiheuttaa uusia rajanveto-ongelmia erilaisten tilanteiden välillä ja siten lisätä verohallintojen ja yritysten hallinnollisia kustannuksia.

EDAn CBMP-hankkeella ei ole tässä vaiheessa tunnistettu suoranaisia taloudellisia vaikutuksia EU:ssa tai kansallisesti, mutta välillisesti hallinnollisen työkuorman väheneminen voi tuoda työaikakustannuksellisia säästöjä.

Sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta saavat CEF-hankkeet edellyttävät kansallisia määrärahapäätöksiä, sillä sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta saavat hankkeet eivät tule olemaan kokonaisuudessaan EU-rahoitteisia, vaan niissä on kansallinen omarahoitusosuus. Tämä edellyttää hankkeiden yhteensovittamista valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) sekä sen toimeenpanoon liittyvien investointiohjelman, suunnitteluohjelman ja liikenneverkon strategisen tilannekuvan

kanssa. Välillisiksi vaikutuksiksi voitaneen nähdä myös hankkeiden työllistävät vaikutukset yksityisen sektorin hankkeita suunnitteleville ja toimeenpaneville yrityksille.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Sotilaallinen liikkuvuus on ollut yksi pohjoismaisen puolustusyhteistyö **Nordefcon** keskeisistä hankkeista vuodesta 2016 lähtien, jolloin Pohjoismaiden puolustusministeriöt allekirjoittivat Nordefcon Easy Access -yhteisymmärryspöytäkirjan. Easy Access -hankkeen tavoitteena on yksinkertaistaa maahantulomenettelyjä Pohjoismaiden kesken normaalioloissa. Pohjoismaat ovat kukin laatineet lupamenettelyitä koskevat yksipuoliset toimeenpanoasiakirjat. Suomen osalta asiakirja valmistui joulukuussa 2018 ja siinä kuvataan ne lupamenettelyjä koskevat käytännöt, joita Suomi soveltaa muihin Pohjoismaihin.

Osana Nordefcoa Pohjoismaiden puolustusvoimat ovat myös sopineet varakenttien käytöstä Pohjoismaiden sotilaskoneiden laskeutumisesta toisen Pohjoismaan kentälle säätilan tai muun vastaavan syyn tätä edellyttäessä. Järjestely koskee vain rauhan ajan yhteistyötä ja vain pohjoismaisilta lentokentiltä lähteneitä koneita.

Sotilaallinen liikkuvuus on esillä myös **Pohjoisen ryhmän** (Northern Group, NG) piirissä tehtävässä puolustusyhteistyössä. Yhteistyöhön osallistuvat Baltian maat, Pohjoismaat, Alankomaat, Iso-Britannia, Puola ja Saksa. Suomi on Pohjoisen ryhmän puheenjohtajamaa vuoden loppuun asti.

Pohjoisessa ryhmässä ajankohtaisena teemana on Viron esittämä sotilaallisen liikkuvuuden digitalisaatioprojekti, joka on kesällä 2021 hyväksytty Euroopan puolustusrahaston (EDF) työohjelmaan. Tavoitteena on luoda yhteinen digitaalinen alusta sotilaallisen liikkuvuuden järjestelyiden ja lupakäsittelyiden sujuvoittamiseksi maahantuloon ja kauttakulkuun liittyen. Lisäksi Pohjoisessa ryhmässä on keskusteltu mahdollisesta selvitystyöstä, joka koskisi kyberresilienssiä sotilaallisen liikkuvuuden kontekstissa.

Asiakirjat

ST 7557 2021 INIT
ST 7558 2021 INIT
ST 7559 2021 INIT

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Markus Wahlstein / PLM p. 0295 140025
Anna Ilvesniemi / PLM p. 0295 140027
Matti Sirkkola / PLM p. 0295 140012
Anton Staffans/ PLM p. 0295 140053
Janne Heiskanen / UM p. 0295 350330
Marjukka Vihavainen-Pitkänen / LVM p. 0295 342685
Jaana Jokelainen / VNK p. 0295 160329

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	huoltovarmuus, kriisinhallinta, puolustuspolitiikka, puolustusvälineet, rajamuodollisuudet, YTPP, puolustusvirasto
Hoitaa	PLM, SM, TEM, UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OM, PE, STM, TULLI, VM, VNK, VTV
